

Gimnáziumi és szakközépiskolai kétszintű érettségi eredmények vizsgálata német nyelvből

SEBESTYÉN KRISZTINA

Debreceni Egyetem

Magyarországon a rendszerváltozás után egyre több nyelv jelent meg a közoktatásban, azonban az oktatásstatisztikai évkönyvek (Csécsiné Máriás *et al.* 2008; Csécsiné Máriás *et al.* 2010; Csécsiné Máriás *et al.* 2015) adatai alapján az angol kedveltségével csak a német tud lépest tartani, míg a francia a tanulói létszámot tekintve már a „kisnyelvek” közé tartozik. A német nyelvről magyar kontextusban elmondható, hogy azok választják a kötelező nyelvtanulás során, akik etnográfiailag érintettek, továbbá akiknek később a munkájukhoz, vagy turisztikai célból, vagy a továbbtanulásukhoz elengedhetetlen (Bassola 1995; Einhorn 2000; Szépe 2000). A német nyelvhez hazánkban nemzetiség is tartozik, amely a területi megoszlást tekintve minden megyében jelen van, és a 2011. évi népszámlálás adatai szerint jelentős részük Budapesten, valamint Baranya, Tolna, Pest és Veszprém megyében él (Bindorffer–Dóczé–Kállai 2010; Takács 2013; Tóth–Vékás 2014). A német nyelv fontos lehet azok számára is, akik például műszaki területen tanulnak, mivel több olyan nagyvállalat – Audi, Mercedes, Bosch – is működik hazánkban, melyek termékeinek használóiként vagy akár munkavállalóiként szükséges ezen nyelv ismerete. A középfokú szakmai képzésben részt vevők számára pedig a legtöbb nemzetközi oktatási vagy munkaerő-piaci cserekapcsolat német nyelvterületen érhető el.

Hazánkban a 2000-es évektől kezdődően egyre kiemeltebben kezelik az idegennyelvtudás kérdését, aminek eredményeként a 2004/2005-ös tanévben bevezették a kétszintű érettségi rendszert (16/2000. (II. 11.) Korm. rendelet). Ennek feladatsorai a Közös Európai Referenciakeret (KER) (2002) három szintjéhez¹ igazodnak: középszinten A2-B1, míg emelt szinten B2 szintű nyelvtudást mérnek.² A kétszintű rendszer bevezetésével megszűnt a felsőoktatási felvételi vizsga, így az érettséginek már nemcsak közoktatást lezáró, hanem a felsőoktatásba való bekerülést szabályzó funkciója is van (Einhorn 2007). Ezért a teljesítményekre a felsőoktatási felvételit érintő rendelkezések is hatással lehetnek, mint például majd az a 2020-ban életbe lépő szabályozás is, amely szerint a felső-

Levelező szerző: Sebestyén Krisztina, Debreceni Egyetem, 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.,
E-mail: kriszti.se@gmail.com

¹ 2017. január 1-jétől már csak kettő, mivel a középszint csak a B1 szintet fogja mérni (*Élő idegen nyelv vizsgakövetelmények* 2016).

² Az A2 szint az alapfok alatti, a B1 az alapfokú nyelvvizsgálóval egyenértékű, míg a B2 a középfokú nyelvvizsgálóknak megfelelő nyelvi szint.

oktatási tanulmányok elkezdéséhez is kötelező lesz legalább egy középfokú komplex nyelvvizsga (Eduline 2016).

Jelen írásunkban azt vizsgáljuk, hogy az érettségi vizsga eredményei alapján a közoktatás végén a különböző iskolatípusokban, megyénként a tanulók milyen eredményeket érnek el a német nyelvi érettségiben, és ezt hogyan befolyásolják különböző oktatáspolitikai változások. Tudjuk, hogy a nyelvtudáshoz sok esetben hozzájárul az iskolán kívüli nyelvoktatás is (Sebestyén 2016), azonban jelenleg a nyelvtudás „eredetének” vizsgálata nem célunk.

Adatbázis és módszerek

A kétszintű érettségi vizsgák eredményei minden tantárgyból elérhetőek az Oktatási Hivatal (*Kétszintű érettségi eredmények 2016*) honlapján. A 2007–2015 között német nyelvből vizsgázók adataiból adatbázist állítottunk össze „Német nyelvi érettségi 2007–2015” címmel, amelyben összesen 281 934 fő adata van. Ha a vizsgált időszakban egy tanuló előrehozott és szintemelő vizsgát is tett, akkor ő kétszer szerepel. Az adatbázisban az alábbi

1. táblázat: Középszintű gimnáziumi érettségi átlagok német nyelvből megyénként 2007–2015 között. *Forrás:* Német nyelvi érettségi 2007–2015 adatbázis ($n = 124\,128$) (szign. = 0,000) (saját szerkesztés)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bács-Kiskun	4,36	4,35	4,30	4,33	4,21	4,49	4,43	4,31	4,30
Baranya	4,22	4,34	4,26	4,38	4,15	4,25	4,24	4,19	4,09
Békés	4,15	3,94	4,04	4,06	3,85	4,10	3,91	3,97	3,88
B-A-Z	4,10	4,14	4,15	4,23	4,06	4,13	4,12	4,04	3,84
Budapest	4,36	4,35	4,35	4,40	4,24	4,48	4,51	4,39	4,40
Csongrád	4,31	4,34	4,13	4,39	4,33	4,47	4,39	4,29	4,41
Fejér	4,22	4,27	4,32	4,35	4,16	4,33	4,28	4,25	4,28
Gy-M-S	4,32	4,43	4,37	4,47	4,34	4,37	4,61	4,48	4,45
Hajdú-Bihar	4,40	4,25	4,23	4,24	3,98	4,20	4,15	3,90	3,96
Heves	4,31	4,36	4,48	4,43	4,21	4,34	4,38	4,25	4,12
J-N-Sz	4,15	4,00	4,05	4,14	3,81	4,16	4,10	3,99	3,83
Komárom-Esztergom	4,35	4,26	4,35	4,40	4,36	4,46	4,45	4,34	4,29
Nógrád	4,20	4,14	4,30	4,32	4,00	4,21	4,21	4,14	3,97
Pest	4,43	4,41	4,38	4,45	4,30	4,49	4,50	4,43	4,38
Somogy	4,40	4,09	4,19	4,21	4,20	4,29	4,17	3,99	4,01
Sz-Sz-B	4,07	4,02	4,07	4,16	3,98	4,10	4,12	4,03	4,07
Tolna	4,26	4,26	4,35	4,34	4,08	4,26	4,34	4,24	4,07
Vas	4,48	4,43	4,52	4,52	4,37	4,46	4,49	4,24	4,30
Veszprém	4,36	4,23	4,33	4,28	4,15	4,40	4,32	4,23	4,17
Zala	4,38	4,41	4,40	4,48	4,27	4,48	4,47	4,28	4,19
Országos átlag	4,30	4,27	4,29	4,34	4,18	4,35	4,36	4,24	4,21

változók találhatók meg: a vizsgát lebonyolító intézmény régiója, megyéje, városa; a vizsgázó képzéstípusa, munkarendje, évfolyama, neme, mentessége; a vizsgatárgy neve, a vizsga szintje, fajtája; a tanuló által elért összpontszám, összszázalék, készségenkénti pontszámok és néhány esetben az írásbeli, illetve szóbeli vizsga összpontszámai is; érdemjegy. Az Oktatási Hivatal adatai alapján további változóként beillesztettük még a vizsga évét és időszakát is. Jelen tanulmányunkban évenkénti bontásban az intézmény megyéje és a tanuló képzéstípusa szerint vizsgáljuk meg a közép- és emelt szintű érettségi eredményeket.

Eredmények

A 2007 és 2015 között bekövetkezett érettségi és felsőoktatási felvételi körüli oktatáspolitikai változtatások „látható nyomokat” hagytak az érettségi eredményeken. Az alábbi táblázatokban együtt kezeljük az őszi és a tavaszi vizsgaidőszak adatait, mivel az adott évre jellemző eredmények megismerése a célunk. Az 1. táblázatban a gimnáziumi közép-szintű eredmények láthatók megyénként, míg a 2. táblázat a szakközépiszkolákét mutatja.

2. táblázat: Középszintű szakközépiszkolai érettségi átlagok német nyelvből megyénként 2007–2015 között. *Forrás:* Német nyelvi érettségi 2007–2015 adatbázis ($n = 122\,037$) (szign. = 0,000) (saját szerkesztés)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bács-Kiskun	3,41	3,17	3,16	3,34	3,04	3,51	3,34	3,21	3,21
Baranya	3,46	3,16	3,24	3,18	2,98	3,20	3,34	3,10	2,98
Békés	2,91	2,77	2,62	2,81	2,48	2,95	2,55	2,69	2,57
B-A-Z	3,16	2,97	2,96	3,11	2,85	3,15	3,02	3,02	2,84
Budapest	3,32	3,05	3,13	3,27	3,12	3,38	3,26	3,17	3,15
Csongrád	3,13	2,94	2,92	2,96	2,82	3,10	2,93	2,88	2,86
Fejér	3,29	2,88	3,01	3,06	2,74	3,05	2,81	2,82	2,72
Gy-M-S	3,50	3,43	3,43	3,51	3,24	3,63	3,55	3,39	3,39
Hajdú-Bihar	3,14	3,05	3,06	3,07	2,89	3,09	3,09	2,89	2,91
Heves	3,39	3,06	3,11	3,20	2,90	3,15	2,94	2,82	2,82
J-N-Sz	3,06	2,88	2,98	3,01	2,73	3,05	2,84	2,71	2,73
Komárom-Esztergom	3,38	3,09	3,09	3,28	3,00	3,37	2,97	3,01	2,84
Nógrád	2,84	2,77	2,75	3,01	2,66	3,07	2,75	2,67	2,79
Pest	3,39	3,20	3,28	3,39	3,17	3,51	3,42	3,29	3,24
Somogy	3,20	2,99	2,96	3,13	2,81	3,13	2,97	2,99	2,91
Sz-Sz-B	3,21	3,02	2,99	3,23	2,85	3,17	3,07	3,01	2,96
Tolna	3,40	3,16	3,06	3,09	2,79	3,10	2,97	2,91	2,78
Vas	3,55	3,23	3,33	3,49	3,13	3,51	3,40	3,22	3,29
Veszprém	3,30	3,04	3,14	3,25	3,03	3,37	3,17	3,21	3,15
Zala	3,44	3,16	3,18	3,21	2,92	3,23	3,05	3,07	3,00
Országos átlag	3,30	3,08	3,12	3,23	2,97	3,29	3,15	3,08	3,03

A táblázatokban soronként kiemeltük a három legmagasabb értéket, ha több azonos is szerepelt, akkor mindegyiket. Az évek közül a 2010-es és 2012-es emelkedik ki. A 2010-es magyarázata az lehet, hogy a következő évre a bölcsészettudományi, gazdaságtudományi és jogi szakokra alacsonyabb hallgatói keretszámot irányzott elő az oktatásirányítás (*Eduline 2010*). Ezeknél a képzési területeknél a bekerülés és a tanulmányok során is fontos a nyelvtudás, ezért vélhetően 2010-ben megnőtt az előrehozott középszintű nyelvi vizsgázók aránya, akik a következő tanévben szintemelő vizsgával emelt szintű érettségit tettek. A másik kiemelkedő év a 2012-es, amikor a pontszámítás 480-ról 500-ra változott, és az emelt szintű érettségiért már 10 ponttal több járt (*Felvi 2011*). Továbbá az előző évekhez képest nagyobb motivációt jelenthetett a tanulóknak akár az előrehozott érettségi is, mivel ez év őszétől az egyes osztályzatokhoz tartozó százalékos határok is magasabbak lettek (106/2012. (VI. 1.) Korm. rendelet).

Az eredményeket területileg elemezve látható, hogy minden évben az országos átlag alatt teljesít Baranya, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye,

3. táblázat: Emelt szintű gimnáziumi érettségi átlagok német nyelvből megyénként 2007–2015 között. *Forrás:* Német nyelvi érettségi 2007–2015 adatbázis ($n = 23\,949$) (szign. = 0,000) (saját szerkesztés)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bács-Kiskun	4,93	4,85	4,68	4,27	4,45	4,42	4,53	4,60	4,62
Baranya	4,89	4,91	4,77	4,60	4,35	4,36	4,50	4,55	4,60
Békés	4,90	4,86	4,95	4,56	4,26	4,51	4,00	4,40	4,54
B-A-Z	4,83	4,60	4,71	4,44	4,08	3,93	4,23	4,56	4,50
Budapest	4,84	4,89	4,82	4,62	4,52	4,57	4,66	4,66	4,67
Csongrád	4,76	4,73	4,47	4,85	4,42	4,42	4,48	4,74	4,80
Fejér	4,89	4,95	4,96	4,52	4,43	4,15	4,49	4,48	4,30
Gy-M-S	4,97	4,98	4,97	4,93	4,76	4,64	4,62	4,75	4,84
Hajdú-Bihar	4,89	4,84	4,87	4,71	4,53	4,60	4,32	4,57	4,50
Heves	4,81	4,81	4,93	3,83	4,50	4,49	3,96	4,21	4,78
J-N-Sz	4,85	4,72	4,61	4,47	4,55	4,32	4,61	4,29	4,42
Komárom-Esztergom	4,99	4,79	4,92	4,54	4,42	4,31	4,39	4,26	4,68
Nógrád	4,92	5,00	4,25	4,89	3,71	3,38	4,27	4,40	3,88
Pest	4,90	4,92	4,76	4,72	4,42	4,25	4,29	4,41	4,70
Somogy	4,87	4,85	4,89	4,55	4,21	4,18	4,25	4,58	4,39
Sz-Sz-B	4,92	4,94	4,73	4,95	4,49	4,45	4,44	4,88	4,67
Tolna	4,95	4,90	4,94	4,61	4,35	4,44	4,32	4,66	4,65
Vas	4,93	4,95	4,96	4,88	4,13	4,57	4,51	4,53	4,78
Veszprém	4,97	5,00	4,94	4,83	4,80	4,66	4,69	4,36	4,66
Zala	4,95	4,94	4,81	4,44	4,63	4,50	4,38	4,66	4,69
Országos átlag	4,89	4,88	4,82	4,62	4,44	4,41	4,46	4,57	4,64

míg Győr-Moson-Sopron, Pest – beleértve a fővárost is –, valamint Vas megye teljesítménye minden évben meghaladja az országos átlagot. Az alulteljesítő megyék között is találhatók német „behatású” területek, ezért a negatív teljesítmények okai további társadalmi háttérre vonatkozó vizsgálatot igényelnek a későbbiekben.

A gimnáziumokhoz hasonlóan a szakközépfiskolai eredményekben is kiemelkedőek a 2010-es és a 2012-es évek eredményei, de a 2007-es év is megemlítendő. Ez utóbbiban szervezték meg az érettségi vizsgát először „élesben”, és bár az előző két évben a tanulóknak lehetőségük volt próbaérettségik segítségével vizsgarutintt szerezni, az új rendszer vélhetően alaposabb felkészülésre készítette a szakközépfiskolai tanulókat és tanáraikat is (2. táblázat).

Az adatokat elemezve az is látható, hogy a gimnáziumok esetében gyengén teljesítő megyék a szakközépfiskolák esetében is megjelennek, és bár Baranya jobban teljesít, de a sor tovább bővül Borsod-Abaúj-Zemplén, Csongrád, Fejér, Hajdú-Bihar, Nógrád és Somogy megyével. Az alacsony teljesítmények esetében valószínűleg nemcsak az eset-

4. táblázat: Emelt szintű gimnáziumi érettségi átlagok német nyelvből megyénként 2007–2015 között. Forrás: Német nyelvi érettségi 2007–2015 adatbázis ($n = 8805$) (szign. = 0,000) (saját szerkesztés)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bács-Kiskun	4,89	4,82	4,89	4,80	4,50	3,97	4,26	4,14	4,58
Baranya	4,71	4,73	4,75	4,48	4,25	4,57	4,47	4,22	4,32
Békés	4,29	4,92	4,94	4,94	4,52	4,86	4,69	4,89	4,77
B-A-Z	4,45	4,64	4,55	4,51	4,19	3,86	3,82	4,25	3,88
Budapest	4,18	4,66	4,60	4,13	3,84	4,12	3,90	4,34	3,96
Csongrád	4,00	4,38	4,91	4,53	4,70	4,06	4,42	4,57	4,30
Fejér	4,58	4,86	4,58	3,64	4,40	3,75	3,83	2,38	3,25
Gy-M-S	4,85	4,99	4,85	4,71	4,45	4,46	4,32	4,70	4,52
Hajdú-Bihar	4,41	4,79	4,53	4,41	4,13	3,87	4,07	4,19	4,09
Heves	4,48	4,56	4,63	4,56	3,83	4,83	4,79	4,83	5,00
J-N-Sz	4,60	–	5,00	5,00	–	4,00	4,57	4,50	5,00
Komárom-Esztergom	4,70	4,63	4,73	4,55	3,07	3,59	3,70	3,36	2,14
Nógrád	3,90	–	4,00	2,00	3,33	3,30	3,82	–	1,75
Pest	4,37	4,58	4,87	3,98	3,44	3,62	3,81	4,24	4,32
Somogy	4,74	4,88	4,48	3,39	4,06	4,40	3,15	4,46	4,16
Sz-Sz-B	4,77	4,46	4,84	4,26	3,95	4,73	4,08	4,84	4,53
Tolna	4,70	4,38	4,00	4,47	3,88	3,55	3,91	4,55	3,67
Vas	4,76	5,00	4,92	4,65	4,54	4,44	4,63	4,60	4,60
Veszprém	4,48	4,65	4,91	4,85	4,03	4,53	4,50	4,41	4,35
Zala	4,44	4,24	4,44	4,59	3,82	3,64	4,09	4,21	4,18
Országos átlag	4,52	4,72	4,72	4,46	4,14	4,14	4,14	4,40	4,26

leges német „háttér” befolyásoló tényező, hanem az eredményekre hatással lehet például a térség gazdasági fejlettsége és ezzel összefüggésben a tanulók társadalmi háttere is (vö. *Garami 2003; Hegedűs 2016*). Minden évben az országos átlag fölött teljesítenek azok a megyék, amelyek a gimnáziumok esetében is, illetve még Bács-Kiskun megye. Pest megyében a főváros viszont már nem minden évben tudja az országos átlagot meghaladni.

A 3. táblázatban az emelt szintű gimnáziumi, míg a 4. táblázatban a szakközépiskolai eredmények láthatók.

Ebben az esetben a 2007-es, 2008-as és 2009-es év emelkedik ki. Az első év teljesítménye valószínűleg a középszintűhöz hasonlóan a vizsga újszerűségének és ezzel együtt a magasabb szintű felkészülésnek köszönhető. Továbbá látható az is, hogy a teljesítményekből egy fokozatosan csökkenő tendencia rajzolódik ki, ami az emelt szintű jeles érettségivel „bónuszként” járó nyelvvizsgák varázsának múlását is jelenti (*Sebestyén 2014*).

Az adatokat területileg vizsgálva elmondható, hogy csak Borsod-Abaúj-Zemplén megye teljesít minden évben az országos átlag alatt. Győr-Moson-Sopron megye mindkét iskolatípus középszintű eredményeihez hasonlóan, az emelt szintű gimnáziumi teljesítményeket tekintve is minden évben az országos átlag fölött van.

A szakközépiskolai emelt szintű eredmények a gimnáziumival szemben sokkal szórtaabb képet mutatnak. Az első év nem minden megye esetében emelkedik ki, de a 2008-as és 2009-es év tendenciái itt is láthatók. A kevésbé egységes kép oka lehet, hogy a szakközépiskolai emelt szintű német nyelvi érettségi meglehetősen ritka: az adatbázisban szereplő 281 934 főből csak 8805 fő vett részt ilyen vizsgán. Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád megyében két-két évben pedig az is előfordult, hogy egyetlen német nyelvből emelt szinten érettségiző szakközépiskolai tanuló sem volt (4. táblázat).

Területileg látható, hogy a gimnáziumi emelt szintű eredményektől eltérően minden évben az országos átlag alatt teljesít Budapest és Nógrád megye, míg Győr-Moson-Sopron megye ismételten átlag fölötti, amelyhez jelen esetben még Vas megye is csatlakozik. Győr-Moson-Sopron megye kiemelkedő teljesítménye vélhetően a nyugati határszélnek, valamint a jelentős, német érdekeltségű ipari jelenlétnek köszönhető, azonban ennek mélyebb vizsgálata még további kutatásokat igényel.

Összegzés

Vizsgálataink alapján megállapítható, hogy bár az oktatáspolitikai változások mindkét iskolatípus eredményein meglátszanak, és többnyire pozitív hatásuk van, mégis a gimnáziumi és a szakközépiskolai teljesítmények a német nyelvi érettségi eredmények szempontjából jelentős eltérést mutatnak egymástól, mind közép-, mint emelt szinten. Ennek oka lehet a tanulók társadalmi háttere és az iskolák szelekciós mechanizmusa, vagyis, hogy a legjobb képességű tanulók általában gimnáziumban, míg a gyengébbek szakközépiskolában tanulnak tovább (*Csapó–Molnár–Kinyó 2009*). A szakközépiskolai emelt szintű teljesítmények viszont képesek felvenni a versenyt a gimnáziumiakéval, mivel a szakközépiskolákban emelt szinten érettségizők akár felsőfokú tanulmányaik miatt, akár a munkaerő-piaci versenyképesség reményében, de képesek középszintű nyelvvizsgával egyenértékű nyelvtudás megszerzésére. Területileg pedig az látható, hogy a német „behatású” területek sem teljesítenek egyformán (kiemelkedően), tehát indokolt a társadalmi és gazdasági háttér részletesebb vizsgálata.

IRODALOM

- 16/2000. (II. 11.) Korm. rendelet az érettségi vizsga szabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet módosításáról
- 106/2012. (VI. 1.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet módosításáról
- BASSOLA, P. (1995) *Deutsch in Ungarn in Geschichte und Gegenwart*. Heidelberg, Groos.
- BINDORFFER GY. – DÓCZÉ N. – KÁLLAI E. (2010) A magyarországi nemzeti közösségek történelme és jelene. In: GYULAVÁRI T. – KÁLLAI E. (eds) *A jövevényektől az államalkotó tényezőkhöz. A nemzetiségi közösségek múltja és jelene Magyarországon*. Budapest, Országgyűlési Biztos Hivatala. pp. 49–143.
- CSAPÓ B. – MOLNÁR GY. – KINYÓ L. (2009) A magyar oktatási rendszer szelektivitása a nemzetközi összehasonlító vizsgálatok eredményeinek tükrében. *Iskolakultúra*, 19/3–4. pp. 3–13.
- CSÉCSINÉ MÁRIÁS E. – KÖNYVESI T. – KOZMA-LUKÁCS J. & TUSKA Zs. (2008) *Oktatásstatisztikai évkönyv 2007/2008*. Budapest, Oktatási és Kulturális Minisztérium.
- CSÉCSINÉ MÁRIÁS E. – HAGYMÁSSY T. – KÖNYVESI T. & TUSKA Zs. (2010) *Oktatásstatisztikai évkönyv 2009/2010*. Budapest, Nemzeti Erőforrás Minisztérium.
- CSÉCSINÉ MÁRIÁS E. – HAGYMÁSSY T. – KÖNYVESI T. (2015) *Statisztikai tájékoztató. Oktatási évkönyv 2013/2014*. Budapest, Emberi Erőforrások Minisztériuma.
- EduLine (2010) *Hogyan változik a pontszámítás 2011-től?* http://eduline.hu/erettsegi_felveteli/2010/12/15/20101214_pontszamitas_2011_felveteli [Letöltve: 2016. 03. 13.]
- EduLine (2016) *A diákok felének küzdelmes lesz egyetemre bejutnia 2020-tól*. http://eduline.hu/kozoktatasi/2016/3/4/A_diakok_felenek_kuzdelmes_lesz_egyetemre_j_C2577G [Letöltve: 2016. 09. 04.]
- EINHORN Á. (2000) Idegennyelv-tanítás a szakképző iskolákban. *Educatio*, 9/4. pp. 691–700.
- EINHORN Á. (2007) Az idegen nyelvi érettségi vizsga reformja. In: VÁGÓ I. (ed.) *Fókuszban a nyelvtanulás*. Budapest, Oktató- és Fejlesztő Intézet. pp. 73–105.
- Élő idegen nyelv vizsgakövetelmények (2016). http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatasi/erettsegi/vizsgakovetelmenyek2017/elo_idegen_nyelv_vk_2017.pdf [Letöltve: 2016. 09. 03.]
- Felvi (2011) *Változnak a felvételi szabályok*. <http://www.felvi.hu/felveteli/pontszamitas/Alapkepesben/valtozasok2012> [Letöltve: 2016. 05. 18.]
- GARAMI E. (2003) Régiók és iskolák. A középfokú oktatás iránti kereslet és kínálat területi különbségei. In: NAGY M. (ed.) *Mindenki középiskolája. Középfokú képzés az ezred Magyarországon*. Budapest, Országos Közoktatási Intézet. pp. 33–70.
- HEGEDŰS R. (2016) Számok – arányok – mintázatok a felsőoktatásba felvett hátrányos helyzetűek esetében. *Modern Geográfia*, 10/3. pp. 1–14.
- Kétszintű érettségi eredmények (2016) <https://www.ketszintu.hu/publicstat.php> [Letöltve: 2016. 03. 14.]
- Közös Európai Referenciakeret: nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés (2002). Pilisborosjenő: Pedagógusképzési Módszertani és Információs Központ. www.nyak.hu/nyat/doc/KER_2002/KER_2002.ZIP [Letöltve: 2014. 01. 10.]
- SEBESTYÉN K. (2014) Miről olvasunk a sorok között? A május-júniusi német nyelvi, emelt szintű, jeles érettségi vizsgák eredményeinek elemzése 2006–2013. In: CSISZÁR I. – KÓMÍVES P. M. (eds) *Tavaszi Szél / Spring Wind 2014 Konferenciakötet. IV. kötet*:

- Szociológia és multidiszciplináris társadalomtudomány, pszichológia és neveléstudomány, hittudomány.* Debrecen, Doktoranduszok Országos Szövetsége. pp. 403–410.
- SEBESTYÉN K. (2016) Nyelvvizsgákkal rendelkezők a különböző képzési területeken a hallgatói társadalmi háttér tükrében. In: PUSZTAI G. – CSEGLÉDI T. – BOCSI V. (eds) *A felsőoktatás (hozzáadott) értéke. Közvetítések az intézményi hozzájárulás empirikus megragadásához.* Nagyvárad, Budapest: Partium Press, Új Mandátum Könyvkiadó. pp. 234–247.
- SZÉPE Gy. (2000) Nyelvészeti és nyelvpolitikai megjegyzések. *Educatio*, 9/4. pp. 639–650.
- TAKÁCS G. (2013) A német nemzetiségi oktatás rendszere napjainkban. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, 1/2. pp. 76–89.
- TÓTH Á. – VÉKÁS J. (2014) Nemzetiségek Magyarországon 2001–2011. Etnodemográfiai folyamatok a népszámlálások tükrében. *Kisebbségkutatás*, 23/3. pp. 36–72.